

Implementatiehandreiking 'Poliklinische proactieve zorgplanning gesprekken'

Inleiding

De handreiking is bedoeld voor projectleiders binnen de zorgorganisatie die met het project 'Poliklinische proactieve zorgplanning (pzp) gesprekken' aan de slag willen gaan. Dit project is gebaseerd op de [poliklinische Advance Care Planning \(ACP\) gesprekken](#) in het ziekenhuis Gelderse Vallei (ZGV) en sluit inhoudelijk aan op de [richtlijn Proactieve Zorgplanning](#). De handreiking geeft informatie over de belangrijkste onderdelen van het project en hoe het project optimaal geïmplementeerd kan worden binnen de eigen organisatie. Door een interactieve training te volgen en hulpmiddelen in te zetten, krijgen zorgverleners meer inzicht in de waarden, wensen en behoeften van hun patiënten. Deze inzichten zijn de basis voor proactieve palliatieve zorgplanning, overdracht en verslaglegging.

Doelstelling van het project

Het project wordt nader beschreven op [Palliaweb](#). De implementatie van dit project is gericht op het opzetten van poliklinische pzp gesprekken waarbij zorgverleners inzicht krijgen in de waarden, wensen en behoeften van patiënten en dit kan gebruikt worden voor het toepassen van proactieve zorgplanning.

Randvoorwaarden voor implementatie

Voordat kan worden gestart met het project is het van belang een inventarisatie te doen naar de huidige situatie in de organisatie. Het is aan te bevelen een projectleider/kartrekker aan te stellen binnen de organisatie voor het implementeren van het project. Deze is verantwoordelijk voor het opstellen van een implementatieplan en de uitvoering hiervan. Daarnaast is de projectleider verantwoordelijk voor het communiceren en enthousiasmeren van de zorgprofessionals op de werkvloer om het project lopende te houden. De projectleider houdt zich met vragen bezig als: welke specialismen willen meedoen of hebben al een soortgelijk traject? Bestaat er al een vorm van pzp in het ziekenhuis? Wat zijn de huidige werkzaamheden van het palliatief team in het ziekenhuis? Voor het opstellen van een implementatieplan kan gebruik gemaakt worden van een checklist (zie bijlage 1). De checklist geeft algemene randvoorwaarden weer en waar nog aandacht voor nodig is binnen de organisatie.

Achtergrondinformatie over het maken van een implementatieplan:

- [Maak zelf een implementatieplan - ZonMw Digitale Publicaties](#)
- [Toolkit TAPA\\$: transmurale palliatieve zorg - Palliaweb](#)

Informatiepagina voor zorgverleners

Het ZGV heeft op internet een [website](#) gemaakt specifiek voor zorgverleners over pzp. Op deze plek zijn alle hulpmiddelen en informatie over pzp voor zorgverleners te vinden. Ook hebben ze een lessons learned pagina aangemaakt, waar ervaringen over de implementatie door het ZGV worden gedeeld. Deze tips kunnen bijdragen aan de implementatie van de poliklinische pzp in het voorgenomen ziekenhuis.

Training en hulpmiddelen

Wanneer aan de randvoorwaarden zijn voldaan, kan het project starten. Het project kent de volgende onderdelen:

[Train-de-trainer](#)

De train-de-trainer is de voorbereiding op het trainen van de (gespecialiseerd) verpleegkundigen en artsen op het voeren van poliklinische pzp gesprekken. Met de train-de-trainer worden in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverleners en projectleiders getraind om aan de hand van de beschikbare materialen de betrokken zorgverleners pzp gespreksvaardigheden aan te leren. Daarnaast is er aandacht voor de organisatorische kant van polikliniek. Aan de hand van tips uit het ZGV wordt er gezamenlijk gekeken naar de verdere invulling van het plan van aanpak.

Voor het volgen van de train-de-trainer gelden de volgende voorwaarden om deel te nemen:

- Beide zorgverleners hebben ruime ervaring in de palliatieve zorg, werken zelf in een palliatieve setting en hebben ervaring met proactieve zorgplanningsgesprekken.
- Beide zorgverleners worden gedragen door de te trainen collega's. Ze voelen zich comfortabel in het geven van een presentatie aan hun collega's. Die presentatie hoeven zij overigens niet zelf te ontwikkelen, maar er is wél ruimte deze eventueel aan te passen.
- Beide zorgverleners zijn betrokken bij het opstellen van het implementatieplan binnen hun eigen organisatie en delen hun implementatieplan op de train-de-trainer

De train-de-trainer duurt 2 dagdelen van in totaal ongeveer 7 uur. Het eerste dagdeel zal voornamelijk aandacht besteden aan algemene pzp kennis en vaardigheden die je kan meenemen bij het trainen van de (gespecialiseerd) verpleegkundigen en artsen. Het tweede dagdeel zal specifiek ingaan op hoe het trainingsprogramma geïmplementeerd kan worden in de eigen organisatie. Wat heb je nodig? Hoe organiseer je een intervisie? Hoe borg je het project binnen je organisatie? Bij voldoende (minimaal 8) deelnemers zal met de betrokkenen een datum worden besproken.

Aanmelden kan via evanlummel@zgv.nl.

Proactieve zorgplanningstraining (pzp-training)

Voorafgaand aan de pzp-training wordt een intake gesprek ingepland om de pzp-training op maat te maken ten behoeve van de wensen van het ziekenhuis. De pzp-training is grotendeels interactief, waarbij gebruik wordt gemaakt van diverse werkvormen. Er wordt onder andere met eigen aangeleverde casuïstiek geoefend in het voeren van proactieve zorgplanningsgesprekken. Tevens zullen de zorgverleners aan de hand van scenario's met elkaar in gesprek gaan om hun gespreksvaardigheden te verbeteren. Hierbij is de gesprekshandleiding pzp leidend.

De pzp-training is bedoeld voor medisch specialisten, artsen, verpleegkundig specialisten en verpleegkundigen, maar kan ook transmuraal gegeven worden. De training zal fysiek (in company) plaatsvinden en gegeven worden door de zorgverleners die de train-de-trainer hebben gevolgd. De pzp-training duurt 2 uur. De groepsgrootte is 10-20 personen.

Ter voorbereiding op de pzp-training is er voor zorgverleners een e-learning pzp van de ZGV beschikbaar. En neemt de zorgverlener de beschikbare documenten door die zijn opgenomen op de specifieke internetpagina van het ziekenhuis.

E-learning pzp

De e-learning is voor zorgverleners die betrokken zijn bij de pzp poli. Deze wordt ingezet als voorbereiding op de pzp training. Doordat er geen interactiviteit in de e-learning zit, is de e-learning geen vervanging van de fysieke training. De e-learning focust zich op het signaleren en verkennen van context gerelateerde factoren en zingevingsvragen van patiënten, bijvoorbeeld tijdens consulten. De e-learning bestaat uit theorie en casuïstiek om de stof in praktijk te oefenen. De e-module duurt 1 tot 1,5 uur.

Zakkaartje Stappenplan pzp gesprek

Dit [zakkaartje](#) helpt zorgverleners om kort de doelen en stappen van het pzp gesprek bij de hand te hebben. Ook staan hier enkele voorbeeldvragen voor de patiënt op. Dit zakkaartje wordt uitgedeeld op de training pzp.

Gebbruikershandleiding PZP

Deze [gesprekshandleiding](#) is opgesteld als hulpbron ten behoeve van het voeren van een proactieve zorgplanning gesprekken (pzp gesprekken) tijdens het poliklinisch spreekuur in Ziekenhuis Gelderse Vallei. Deze handleiding is samengesteld door Claudia Savelkoul–Deerenberg op basis van het stappenplan van Manu Keirse, voorbeelden uit de kliniek en verdiepende interviews met verpleegkundig consultants die deelnamen aan de pilot in Ziekenhuis Gelderse Vallei in 2018. Met deze uitgebreide handleiding wordt een raamwerk geschetst voor de gesprekken, een gestructureerde aanpak en handvattenbieden voor het voeren van de gesprekken.

Gespreksvoorbereiding pzp

Dit [formulier](#) is een voorbereidende vragenlijst voor patiënten en is gemaakt in samenwerking met de Patiëntenfederatie Nederland. Dit formulier wordt meegegeven door de secretaresse bij het inplannen van het gesprek. Samen met de folder kan de patiënt al voor het gesprek met de arts nadenken over (toekomstige) behandelkeuzes.

Nadenken over (toekomstige behandelkeuzes) behandelkeuzes

Deze [folder](#) wordt samen met het gespreksvoorbereidingsformulier door de secretaresse van het ziekenhuis uitgedeeld ter voorbereiding op het gesprek met de arts.

Animatiefilm voor patiënten

Deze [animatiefilm](#) kan worden ingezet door (gespecialiseerd) verpleegkundige of artsen in gesprek met hun patiënt over behandelwensen en behandelgrenzen.

Bevorderende en belemmerende factoren voor het toepassen van PZP in de organisatie

In november 2023 heeft PZNL de werkconferentie 'Proactieve zorgplanning voor iedereen!' georganiseerd. Zowel de deelnemers aan het Leerwerkplatform, als andere geïnteresseerden in de implementatie van PZP waren uitgenodigd. Door met elkaar in gesprek te gaan zijn waardevolle ervaringen gedeeld en is er kennis opgehaald. Aan de hand van de [Implementatietool van CURA](#) is tijdens verschillende workshops veel informatie opgedaan rondom bevorderende en belemmerende factoren voor het toepassen van PZP op verschillende niveaus (interventie-, organisatie-, gebruikers- en sociaal-politiek niveau). Deze zijn samengevat en vertaald in een plaat, zodat meer geïnteresseerde zorgverleners of organisaties dit kunnen gebruiken bij het toepassen van PZP in de praktijk. De plaat vind je [hier](#).

Deelname leerwerkplatform

Organisaties die (de intentie hebben om) met dit [kansrijk project](#) aan de slag gaan kunnen via het leerwerkplatform cyclisch leren en geleerde lessen terugkoppelen aan het werkveld via interactie op het platform. Het leerwerkplatform kan van toegevoegde waarde zijn om ziekenhuizen met elkaar te verbinden. Om deel te mogen nemen aan het leerwerkplatform gelden de volgende randvoorwaarden:

- De deelnemers zijn werkzaam in een ziekenhuis
- De deelnemers zijn voornemens om binnen hun eigen ziekenhuis te starten met het voeren van proactieve zorgplanning gesprekken op de polikliniek (verkennende fase) of zijn reeds gestart met het voeren van proactieve zorgplanning gesprekken op de polikliniek bij één of meerdere specialismen (implementerende fase).

Organisaties kunnen zich aanmelden via nppzii@pzn.nl onder vermelding de volgende gegevens:

- Naam kansrijk project
- Naam projectgroeplid
- Het werk emailadres (geen privémailadres)
- Naam van de organisatie
- Functie projectgroeplid in de organisatie
- Functie projectgroeplid in het project

Bijlage 1: Checklist algemene implementatie randvoorwaarden *

Randvoorwaarde	Voldoet			Opmerking
	(nog) niet	Gedeeltelijk	Wel	
Projectleider en projectgroep				
<ul style="list-style-type: none"> - Zijn de taken en verantwoordelijkheden van de projectleider en projectgroep duidelijk en uitvoerbaar - Is de looptijd van de implementatie vastgesteld - Heeft de projectleider een inventarisatie gedaan naar de bestaande pzp in het ziekenhuis? - Heeft de projectleider een duidelijk doel omschreven m.b.t. poliklinische pzp? 				
Management				
<ul style="list-style-type: none"> - Weet het management wat het project inhoudt 				
<ul style="list-style-type: none"> - Sluit de doelstelling van het project aan bij de doelstelling van de organisatie 				
<ul style="list-style-type: none"> - Past het gebruik van aangeboden training en hulpmiddelen aan bij de werkwijze van de organisatie 				
<ul style="list-style-type: none"> - Staat het management over het algemeen positief tegenover projecten met als doel de kwaliteit van (palliatieve) zorg te verbeteren 				
<ul style="list-style-type: none"> - Staat het management positief tegenover het implementeren van dit project 				
<ul style="list-style-type: none"> - Bestaat er helderheid ten aanzien van de rol van het management bij de go/no-go momenten? 				
Inzicht in noodzakelijke investeringen				
<ul style="list-style-type: none"> - Kan er in de organisatie voldoende tijd en geld vrijgemaakt worden voor de implementatie 				
Bevorderende factoren				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er in de organisatie voldoende kennis ten aanzien van palliatieve zorg en proactieve zorgplanning 				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er in de organisatie een visie op palliatieve zorg 				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er een duidelijke en bestendige organisatiestructuur met een vast team en leidinggevenden 				

- Zijn er op het moment dat het implementatieproject van start gaat nog andere projecten? En is dit project met deze projecten qua tijd en geld te combineren?				
- Zijn er (positieve) ervaringen binnen de organisatie met implementatietrajecten?				
- Zijn er enthousiaste 'kartrekkers' in de organisatie die dit project kunnen promoten?				
- Kunnen de medewerkers die geschoold en getraind gaan worden voldoende frequent met de hulpmiddelen werken om er vertrouwd mee te raken				

* Deze tabel is gebaseerd op projectervaringen uit andere projecten zoals bij het [Zorgpad Stervensfase](#).